ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2016/HC-A/179

- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:**
  - ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
  - އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު:
  - ދާއިމީ އެޑްރެސް: -
  - މިހާރުގެ އެޑްރެސް: -

- **އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:**
  - ނަން: މުޙައްމަދު ނޫރައްދީން
  - އައިޑީ ކާޑުނަންބަރު: A138670
  - ދާއިމީ އެޑްރެސް: ހަރަންކާގެ / ގދ. ވާދޫ
  - މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ރޯޒްމަރީ ގޯޅި 04 / ސ. ފޭދޫ

- **ރަޖިސްޓްރީ ތާރީޚް:** 20 ރަޖަބު 1437 / 27 އޭޕްރީލް 2016
  - ނިމުނު ތާރީޚް: 21 ރަޖަބު 1437 / 28 އޭޕްރީލް 2016

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު ނަންބަރު:** 145-J/MD/2016/3005 ކޯޓު އަމުރު
- **ނިންމި ކޯޓު:** ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު
- **ނެރުނު ތާރީޚް:** 23-04-2016
  - ނިމުނު ތާރީޚް: 23-04-2016

- **މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:**

ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުސްމާން　　އިސް ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ދީދީ　　ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޢޫފު އިބްރާހީމް

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/3005 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރެފައިވަނީ ސަބަބު ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ އެ ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލަމުންދިޔަ އިސްތިއުނާފެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާފައިވަނީ ގދ. ތިނަދޫ / ކަނޑުމަތީގެ، މުޙައްމަދު ނޫރަޢީމްއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1) ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/3005 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ އަމުރަކީ ގދ. ތިނަދޫ / ކަނޑުމަތީގެ، މުޙައްމަދު ނޫރަޢީމް ގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރެވެންދެން މުއްދަތަށް ގެއިން ބޭރުނުވުމަށް އަމުރުކޮށް / ޖަރީމާގެ ތަޙުޤީޤަށް ހުރަސްއެޅުމަށް ފުރުޞަތު ނުދިނުމަށް ފޯނާއި ވަސީލަތްތަކުން ދުރުކުރުމަށް 23 އޭޕްރީލް 2016 ގެ 17:56 ން ފެށިގެން 03 މެއި 2016 ގެ 17:55 ގެ ނިޔަލަށް ގޭގައި ބަންދުކޮށްފައި ބަހައްޓަން އަމުރުކުރުން ނަގާލައިދީ އަމުރުކޮށްފައެވެ.

2) ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/3005 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރެފައިވަނީ ސަބަބު ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ އެ ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން، 02 (ދޭއް) ނުކުތާއެއް ހުށަހަޅާފައި، އެ ނުކުތާތަކަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރކިއުލަރގެ މަޤްޞަދުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާތީއެވެ.

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/3005 ކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، "ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާއި ބަންދުކުރުމުގެ މިން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ ނިސްބަތުން ޤާނޫނު"ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޚިލާފު ނުކުތާއެއް ނެތްކަމަށް އަމުރުކުރައްވާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

- ދައުލަތް ނުކުތާއަބު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ހުކުމް ރިޕޯޓުގެ 9 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެއްވުމަށްފަހު ނިންމެވުމަށް އެދިވަޑައިގަތުމުން ބުނު ކުރަނީ ނުކުތާ.

3) މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެ ފަރާތުން ދަށުކޮށްފައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ މި މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން ސަރީޢަތުގެ ހުށަހެޅުއްވި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލައިގެން، އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކޮށްލަމެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ ބަންދުކުރި މުއްދަތު ދިގުކުރުމުގައި ފަސޭހައިން ބަލަންޖެހޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ޝަރުޠުތަކެއްގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވޭ" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 5 ސަބަބުތަކުގެ ސަބަބަކާ އަޅައިކިޔާށެވެ، އެއިން ސަބަބަކާ އަޅައިކިޔައިގެން ނުވަތަ ނުބައިކުރުމާ ގުޅިގެން ދޫކޮށްލުމާ ބެހޭގޮތުން ހުށަހެޅިފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި 49 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮތްކަމެވެ؛

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ޝަރުތުތަކެއްގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވޭ" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބެލުމުން، އެފަދަ ބަންދުގައި ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ކަމާ ގުޅުނުހިނދު ބަޔަކު ބަދަލުނުވާ ކަމުގެ ނުވަތަ ޝަރުޢީ ދަލީލެއް ނެތި ފިޔަވައި ނުވާ ގޮތުގެ ދޫކޮށްލުމުގެ ބަދަލުގައި، ނުވަތަ ޤާނޫނީ ގޮތުން ހަމަޖެހޭކަމެއް ނުވަތަ ހިފެހެއްޓުމުގެ ކަމަށް، ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކުރުމަކީ ޝަރުޢީ މަސްލަހަތަށް ބުރަކަމާ ގުޅިގެން ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ހުކުމެއް ކޮށްފައިވާކަން ޝަރީޢަތުން ނިންމާފައިވާ، ބަލައިގަނެވޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ހުކުމަކާ ނުލައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ޚިލާފުގައި ނަސޫސް ދަލީލެއް ނުހުންނާނެ ކަމަށް ކޮންމެ މީހަކަށް އެނގެން އޮތްކަމެވެ؛

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ އެއްގޮތަށް މިހާރު ބަންދުކުރެވިފައި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކަން ސާބިތުކުރުމަށް ކުރާ ބުރަ ކުރެވޭ ކަމާއި ބަރާބަރަށް ޝަރުޢީ ހުކުމަކާ ޙަވާލުކުރުމުގެ ކަމަށް ތަސްދީޤުކޮށްދީފައި، އެފަދަ ކަމަކުނެތި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ؛

އެކަން ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ހުރި ކަން ފުލުހުންގެ ޕްރޮސިކިއުޝަނާއި، އެކަމުގައި ހިމެނޭ ކުރެވޭ އަދަދުތަކާއި ކޯޓާއި، ސިވިލް ކްރިމިނަލް ކޯޓާއި، ފެމިލީ ކޯޓާއި، ޖުވެނައިލް ކޯޓާއި، އެހެނިހެން ކޯޓުތަކުގައި ޑްރަގް ކޯޓާއި، ސުލްޙަތައް ކޯޓާއި، މަގު ހިނގުމުގައި ދައުލަތާއި ބިޔަ ޝަރީޢަތްތަކުގެ ހިއްސާކުރާ ކޯޓާއި، އަދި ހުކުމްކުރެވޭ ހުކުމްތަކުގެ ބިނާ ކުރާ ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކާއި ބެހޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އަންގައިދެއެވެ.

(ނ) ދެވަނަ ކަމަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައިވާ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/3005 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމްކުރެވުނު ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލާގައި ޖުވެނައިލް ޤާނޫނުގެ ދަށުން މަދަނީ ގެއްލުމެއް ނ. މާފަރު / ދ. ސަލާމަތުގެ، އަބްދުﷲ އިބްރާހީމް ޙަސަން އަކީ ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތެވެ. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގައި މަދަނީ ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމްކުރެވިފައިވާ އަދަދުތަކަކީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުތަކުން، ބޯޓުގެ ރޭސިންގް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު: MF/143711 "ބަނދަރުގެ ފުރުމާ ރިޕޯޓުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ފޯމް" ދިނުމުގެ ދަރުބާރުގެ ހަވާލާއިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތުގައި ދައުލަތުގެ ވެރިކަމަށް އެންގުން ބޭނުންވާތީއެވެ، މަދަނީ ޝަރީޢަތުގެ ގ މަސައްކަތް ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ހުކުމްކުރުމަށް ބޯޓުގެ ރޭސިންގް ސަރވިސްގެ ހަވާލާ މިނިވަން ތަޙްޤީޤު ކުރިއްޔާއި ޝަރީޢަތްތަކާއި އަދި މި ޝަރީޢަތުގައި ތަޙްޤީޤުގައި ވަނީ ކުރީގައިވެސް ހުކުމްކުރެވުނުކަމަށް ޝަރީޢަތުގެ ދަރުބާރުގެ ހަވާލާއިން ދައުލަތުގެ ވެރިކަމަށް އެންގުން ބޭނުންވާތީއެވެ؛

ކުރިމަތި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ތަޙްޤީޤު ކުރިއްޔާއި ފުރިހަ ކުރިން ކުރިމަތިލާ ޖުވެނައިލް

މަދަނީ ގޮތުގައި ފިޔަވަ ކުރަން، އެހެން ފިޔަވަ ބަލަހައްޓަމުން ގެންދާ ކިޔާނެ ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި، އަދަބު ޝަރީޢަތުގެ ބައްޓަން ހުސްވުމަށް ބައްޓަން ޤާނޫނުގައި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ފިޔަވަ ހުކުމްތައް ނިންމާނީ ކަމަށް، ކުރީގެ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ފިޔަވަ ހުކުމްތަކުގެ ކަނޑައެޅުމަށްވާތީ ޤާނޫނީ ގޮތްތަކާއި ހުކުމްކުރުމުގެ ޝަރުޠު ހުކުމްކުރުމުގެ ޢަމަލު ހުކުމްކުރުމުގެ ކުރިން ދަނޑި ޤާނޫނީ ހުކުމްކުރުމުގައި ކުރިއަށްދިއުމާއި ތަޙްޤީޤުކުރިއިރު ޤާނޫނުތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދާ ދި ނު ހުކުމްކުރުމުގެ ބަޔާންކޮށް ހުކުމްތަކުންވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/90 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި

ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

(ރ) [illegible] ކަމަކީ، މުޙައްމަދު ނޫރައްދީންގެ މައްޗަށް ހުރި ހެކި [illegible] ބަލާއިރު
ބުދުވަހު [illegible] ޙާދިސާ ހިނގި ދުވަސްވަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
މުޙައްމަދު ނޫރައްދީންގެ ފަރާތުން [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible]
މުޙައްމަދު ނޫރައްދީންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި އޮތް މި [illegible] ތެރެއިން [illegible] [illegible] ލިބުނު
[illegible] [illegible] ޑީ.އެން.އޭ (އެމް.ޖޭ ޑީ.އެން.އޭ) އަޙްމަދު ހިސާމް ޢަބްދުﷲ ގެ [illegible] [illegible]
(އެމް.ޖޭ ޑީ.އެން.އޭ) އާ ދިމާވާ ކަމަށް ޑީ.އެން.އޭ ތަޙްލީލު ރިޕޯޓުން އެންގެން [illegible] ކަމާއި، ޙާދިސާ
[illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނޫރައްދީންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި އޮތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، އަދި [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނޫރައްދީން [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނޫރައްދީންގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] މުޙައްމަދު ނޫރައްދީން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި
މުޙައްމަދު ނޫރައްދީން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
އެނގޭކަމެވެ.

ވީމާ، މި ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު
145-J/MD/2016/3005 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު
2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، އެ ކޯޓުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] / [illegible]، މުޙައްމަދު ނޫރައްދީން "[illegible]" [illegible]
ނިންމާފައިވާ [illegible]، އޭނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

- **ޙުކުމް**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން އެގޮތުން ހުރުމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/3005 ކޯޓު އަމުރުގައި، މުޙައްމަދު ނޫރައްދީން "[illegible]" ބަންދުކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާޠިލުކުރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކުރެއްވުނު ނުކުތާތަކުގެ 9 ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި، [illegible] ޙުޤޫޤު [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ކޯޓު އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތަށް [illegible] [illegible] ކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނޫރައްދީން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުން މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކުރީމެވެ.